

לבריות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא
 פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים
 וילדיהם דרור הלל ואשר יש'
 עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי
 וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה
 רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים
 לרפואת חיים שמואל בן סימה
 לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

דף נ"א

דברים שמנחת חביתין

שווה בהם למנחת נסכים

ת. תדיר [וי"ג תמיד] – שתיהן באות בכל יום.
 [מנחת נסכים של קרבן תמיד קרבה בכל יום].

ב. באות חובה – שתיהן יש חובה להביאן ואינן
 רשות. [מנחת נסכים של קרבן תמיד חובה להביאה
 עם התמיד].

ש. שבת – שתיהן **דוחות את השבת**. [מנחת נסכים
 של קרבן תמיד דוחה את השבת].

ט. טומאה – שתיהן **דוחות את הטומאה**. [מנחת
 נסכים של קרבן תמיד דוחה את הטומאה].

דברים שמנחת חביתין שווה למנחת נדבה

י. יחיד – שתיהן קרבן יחיד ולא קרבן ציבור.

ג. אגב – שתיהן באות מחמת עצמן ולא אגב קרבן
 בהמה.

י. יין – שתיהן באות בלא נסכים של יין.

ל. לבונה – שתיהן באות עם לבונה.

חביתין כהן גדול טעונים שלושה לוגין שמן

במקומות אחרים מבואר, שבמנחת נסכים שיעור
 השמן אינו פחות משלושה לוגין, אבל במנחת
 נדבה די בלוג אחד של שמן.

**ולהלן יתבאר בעזה"י, מניין שדין מנחת חביתין
 כדין מנחת נסכים, שטעונה שלושה לוגין שמן,
 ולא כדין מנחת נדבה.**

א. דברי אביי.

< **דעת רבי שמעון** – **מתחילה** אמר רבי שמעון,
 שיש ללמוד דין זה מהכתוב, "**עַל מִחְבַּת בִּשְׁמֹן**",
 המלמד, שיש להוסיף לה שמן, ואם כן, אינה
 כמנחת נדבה, שבה שיעור השמן הוא המועט
 ביותר, אלא כמנחת נסכים, שיש בה לכל הפחות
 שלושה לוגין שמן [=שיעור נסכי כבש]. אולם
 לאחר מכן אמר, שאם מכאן הדבר למד, מניין לנו
 ששיעור שמן של מנחת חביתין כמנחת נסכים של כבש,
 ולא כמנחת נסכים של פר, שהוא מרובה יותר, [ששה
 לוגין]. **ולמסקנה** אמר רבי שמעון, שיש ללמוד דין
 זה **בבניין אב ממנחת נסכים של כבש**, שכן שיעור
 הסולת במנחת נסכי כבש הוא עשרון, כשיעור
 הסולת במנחת חביתין, ומכאן, כשם ששווים
 בסולת כך שווים בשמן.

< **דעת רבי ישמעאל** – **מתחילה** אמר רבי
 ישמעאל, שיש ללמוד דין זה **בגזרה שווה**, שנאמר
 בעניין מנחת חביתין "**בִּשְׁמֹן**", וכן נאמר בעניין
 מנחת נסכים [וי"ג כבשים] "**שמן**", ומכאן שכשם
 שבמנחת נסכים שיעור השמן שלושה לוגין, כך
 במנחת חביתין שיעור השמן שלושה לוגין. אולם
 לאחר מכן חזר בו, כי כמו כן יש ללמוד גזרה שווה
 ממנחת נדבה, שגם בה נאמר "**שמן**", ושיעור השמן
 שבה לוג אחד. **ולמסקנה** אמר רבי ישמעאל שיש
 ללמוד דין זה מהכתוב "**סֹלֶת מִנְחָה תָּמִיד**",
 המלמד, שדין מנחת זו כדין מנחת התמיד, וכשם
 שבמנחת נסכים של תמיד שיעור השמן שלושה
 לוגין, כך במנחת חביתין שיעור השמן שלושה
 לוגין.

ב. דברי רב הונא בריה דרב יהושע.

< **דעת רבי שמעון** – יש ללמוד דין זה **בבניין אב
 ממנחת נסכים של כבש**, שכן שיעור הסולת
 במנחת נסכי כבש הוא עשרון, כשיעור הסולת
 במנחת חביתין, ומכאן, כשם ששווים בסולת כך
 שווים בשמן.

< **דעת רבי ישמעאל** – **מתחילה** אמר רבי
 ישמעאל, שיש ללמוד דין זה מהכתוב, "**עַל מִחְבַּת
 בִּשְׁמֹן**", המלמד, שיש להוסיף לה שמן, ואם כן,
 אינה כמנחת נדבה, שבה שיעור השמן הוא
 המועט ביותר, אלא כמנחת נסכים, שיש בה לכל

הפחות שלושה לוגין שמן [=שיעור נסכי כבש].
אולם לאחר מכן אמר, שבאמת במנחת חוטא שיעור
השמן הוא המועט ביותר שאין לה שמן כלל, ואם
מכאן הדבר למד, מניין לנו ששיעור שמן של מנחת
חביתין מרובה ממנחת נדבה אולי אינו מרובה אלא
ממנחת חוטא אבל שווה למנחת נדבה שיש בה לוג
אחד. **ולאחר מכן** אמר רבי ישמעאל, שיש ללמוד
דין זה **בגזרה שווה**, שנאמר בעניין מנחת חביתין
"בְּשֶׁמֶן", וכן נאמר בעניין מנחת נסכים נוי"ג
כבשים] "שמן", ומכאן שכשם שבמנחת נסכים
שיעור השמן שלושה לוגין, כך במנחת חביתין
שיעור השמן שלושה לוגין. אולם לאחר מכן חזר בו,
כי כמו כן יש ללמוד גזרה שווה ממנחת נדבה, שגם בה
נאמר "שמן", ושיעור השמן שבה לוג אחד. **ולמסקנה**
אמר רבי ישמעאל שיש ללמוד דין זה מהכתוב
"**סֵלֶת מְנַחָה תָּמִיד**", המלמד, שדין מנחת זו כדין
מנחת התמיד, וכשם שבמנחת נסכים של תמיד
שיעור השמן שלושה לוגין, כך במנחת חביתין
שיעור השמן שלושה לוגין.

ג. דברי רבה.

< **דעת רבי שמעון** – **מתחילה** אמר רבי שמעון,
שיש ללמוד דין זה מהכתוב, "**עַל מַחְבַּת בְּשֶׁמֶן**",
המלמד, שיש להוסיף לה שמן, ואם כן, אינה
כמנחת נדבה, שבה שיעור השמן הוא המועט
ביותר, אלא כמנחת נסכים, שיש בה לכל הפחות
שלושה לוגין שמן [=שיעור נסכי כבש]. אולם
לאחר מכן אמר, שאם מכאן הדבר למד, מניין לנו
ששיעור שמן של מנחת חביתין כמנחת נסכים של כבש,
ולא כמנחת נסכים של פר, שהוא מרובה יותר, [ששה
לוגין]. **ולאחר מכן** אמר רבי שמעון, שיש ללמוד
דין זה **בגזרה שווה**, שנאמר בעניין מנחת חביתין
"בְּשֶׁמֶן", וכן נאמר בעניין מנחת נסכים נוי"ג
כבשים] "שמן", ומכאן שכשם שבמנחת נסכים
שיעור השמן שלושה לוגין, כך במנחת חביתין
שיעור השמן שלושה לוגין. אולם לאחר מכן חזר בו,
כי כמו כן יש ללמוד גזרה שווה ממנחת נדבה, שגם בה
נאמר "שמן", ושיעור השמן שבה לוג אחד. **ולמסקנה**
אמר רבי שמעון, שיש ללמוד דין זה **בבניין אב**
ממנחת נסכים של כבש, שכן שיעור הסולת
במנחת נסכי כבש הוא עשרון, כשיעור הסולת
במנחת חביתין, ומכאן, כשם ששווים בסולת כך
שווים בשמן.

< דעת רבי ישמעאל – יש ללמוד דין זה מהכתוב
"**סֵלֶת מְנַחָה תָּמִיד**", המלמד, שדין מנחת זו כדין
מנחת התמיד, וכשם שבמנחת נסכים של תמיד
שיעור השמן שלושה לוגין, כך במנחת חביתין
שיעור השמן שלושה לוגין.

כשמת כהן גדול ולא מינו אחר תחתיו

א. מי מביא מנחת חביתין.

כבר נתבאר, שכהן גדול היה מקריב מנחת
חביתין משלו, אולם אם מת כהן גדול, ולא מינו
אחר תחתיו, נחלקו חכמים מי היה מביאה.

לדעת רבי שמעון – מדין תורה, כשאין כהן גדול,
מנחת חביתין קרבה משל ציבור, שנאמר בה "חֶק
עוֹלָם", ללמד שפעמים קרבה משל העולם, כלומר
משל ציבור. אלא שבבית שני, שהתחלפו בו יותר
משלוש מאות כהנים גדולים, [נוכל פעם שמת כהן
גדול, היו בלא כהן גדול עד שמינו אחר תחתיו],
אם היו נוטלים בכל יום ממון ציבור למנחת
חביתין, היו מתמעטים השקלים בלשכה, ולכן
תקנו, שהיורשים יביאו את המנחה הזו. אולם,
כשראו בי"ד שהיורשים פושעים, ואינם מביאים,
החזירו את הדבר לדין תורה, שהמנחה באה משל
ציבור.

ולדעת רבי יהודה – מדין תורה, כשמת כהן גדול,
מנחת חביתין באה מיורשיו של הכהן הגדול
שמת, שנאמר, "וְהִכְהֵן הַמְּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה
אֹתָהּ", ללמד, שאם מת הכהן הגדול, המנחה
הזאת באה מבניו. [שאם לא בא הכתוב אלא
ללמד שכל כהן גדול בכל הדורות מביא אותה די
היה לכתוב בלא מ"ם "וְהִכְהֵן הַמְּשִׁיחַ תַּחֲתָיו
בְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ"]

ב. אופן הקטרתה – שתהא כולה בהקטרה.

לפירוש ראשון של רש"י – יש להקטירה כולה,
ואין ממנה שיריים לאכילת הכהנים. [לדעת רבי
יהודה, דין פשוט הוא, שכן מנחה זו באה משל
כהנים, יורשי הכהן הגדול שמת, וכל מנחת כהן,
דינה להיות מוקטרת כליל, בלא שיריים. אולם
לדעת רבי שמעון, שהמנחה הזו באה משל ציבור,
היה מקום לומר שתהא נקמצת, ושייריה
נאכלים, כמנחות של ישראל, ולכן נאמר "כָּלִיל

תְּקַטֵּר", ללמד שכולה בהקטרה].

ולפירוש שני של רש"י – יש להקטירה בשלמותה, ולא יקריב ממנה חצאי עשרון, אלא עשרון שלם בבת אחת. [רבי שמעון לומד זאת מהכתוב "כָּלִיל תְּקַטֵּר". ורבי יהודה לומד זאת מהכתוב "אתה"].

ובדף נ"ב מבואר, שנחלקו חכמים אם באה רק בבוקר, או גם בין הערבים.

לדעת רבי ירמיה – אינה קרבה אלא בבוקר.

ולדעת רבא [שתניא כוותיה] – היא באה גם בין הערבים, אבל כשם שבבוקר היא באה מעשרון שלם, כך בין הערבים היא באה מעשרון שלם.

ורבי יוחנן הסתפק בדבר.

מי מביא מנחת חביתין

א. כהן גדול.

כהן גדול מביא מנחת חביתין **בכל יום**, שנאמר, "וְהִכִּהוּ הַמְּשִׁיחַ תְּחִתָּיו מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ".

ב. כהן הדיוט.

כהן הדיוט מביא מנחת חביתין פעם אחת **ביום שמתחנך לעבודה**. [י"מ שכן הדין בכל הדורות ביום שכהן גדול מתחנך לעבודה מביא מנחת חביתין. וי"מ שרק בני אהרן הביאו מנחה זו בימי המילואים ביום שנתחנכו לעבודה אבל לדורות אין המנחה הזו נוהגת בכהן הדיוט].

האוכל ממנחת חביתין עובר בלא תעשה

האוכל ממנחת חביתין עובר בלא תעשה, שנאמר בה, "כָּלִיל תְּקַטֵּר", וכן נאמר במנחת כהנים, "כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכַל", ללמוד בגזרה שווה, שכשם שהאוכל ממנחת כהנים עובר בלא תעשה, שנאמר "לֹא תֹאכַל", כך האוכל ממנחת חביתין עובר בלא תעשה.

דברים שהתקינו בי"ד

א. נסכי בהמה שנמצאת.

במקום אחר מבואר, שאם נמצאת בהמה סמוך לירושלים, [עד המרחק שבין ירושלים למגדל עדר]. זכרים יקרבו עולות. נקבות יקרבו שלמים. ומעיקר הדין המוצא צריך להביא את נסכי הקרבנות הללו והיו ממשכנים אותו על כך. אולם כשראו בי"ד, שהמוצאים היו מניחים אותם, ובורחים, תקנו, שיהיו הנסכים **באים משל ציבור**.

ב. נסכי קרבן ששלח גוי.

במקום אחר מבואר שהגויים שולחים קרבנות נדרים ונדבות להקרבה במקדש כישראל. ומעיקר הדין יש לו להביא עם הקרבן את נסכיו. אולם חכמים התקינו, שאם **לא שלח את הנסכים עם הקרבן, הנסכים באים משל ציבור**.

ג. נסכי קרבנות גר שמת בלא יורשים.

גר שמת בלא יורשים והניח קרבנות. אם הפריש עבורם נסכים בחייו, מקריבים את הנסכים הללו עם הקרבן. אולם אם **לא הפריש נסכים בחייו**, אי אפשר לקחת מנכסיו לנסכים, כי מאחר שמת בלא יורשים, כל נכסיו הפקר, ולכן תקנו חכמים שיהיו **הנסכים באים משל ציבור**.

ד. מנחת חביתין כשמת כהן גדול.

לדעת רבי שמעון, תקנת חכמים היתה, שתהא קרבה משל היורשים, [כפי שנתבאר לעיל].

ה. מעילה באפר פרה אדומה.

מעיקר הדין, יש איסור מעילה בגוף הפרה, שנאמר בה "חטאת", ללמד שדינה כקדשים, אבל באפרה אין מעילה, שנאמר "חטאת היא", היא ולא אפרה.

אך כשראו בי"ד שמזלזלים באפרה, להשתמש בו לרפואה על גבי המכה, **תקנו חכמים**, שיהיה בו דין מעילה מדרבנן, [שאין בו חומש ולא קרבן].

אולם כשראו בי"ד, שנמנעו מלהזות במקום ספק טומאה, מחשש מעילה, **החזירו את הדבר לדין תורה**, שאין מעילה באפרה כלל.

< **לדעת רבי יהודה – עושים מגבית מיוחדת לצורך קרבנות אלו**, ואין לוקחים מתרומת הלשכה המיועדת לשאר קרבנות ציבור הקבועים.

< **ולדעת רבי שמעון – נוטלים מתרומת הלשכה.**

- **מתחילה אמרו**, שאף לדעת רבי שמעון, מעיקר הדין יש לעשות מגבית מיוחדת לצורך הקרבנות הללו, אלא **שחכמים** חששו שמא יפשעו הציבור, ולא יתנו ולכן **תיקנו** ליטול מתרומת הלשכה. [ודחו זאת, כי בדבר שיש בו כפרה לציבור, אין לחוש שיפשעו ולא יתנו].

- **ולמסקנה**, טעמו של רבי שמעון, **כי נאמר** בעניין התמיד, [הבא מתרומת הלשכה], **"קָרְבָּנֵי לַחֲמֵי לְאִשִּׁי"**, שלוש לשונות של קרבן, ללמד, שכל מיני קרבנות ציבור קרבים מתרומת הלשכה כקרבן התמיד.

עבודת התמיד היתה מתחלקת להרבה כהנים, כפי שמבואר במסכת תמיד, ותשע כהנים היו מעלים את הדברים העומדים להקטרה. (א) מעלה את הראש והרגל. (ב) מעלה את שתי הידים. (ג) מעלה את העוקץ והרגל. (ד) מעלה את החזה והגרה. (ה) מעלה את שתי הדפנות. (ו) מעלה את הקרבים. (ז) מעלה את הסולת של מנחת התמיד. (ח) מעלה את החביתין. (ט) מנסך את היין.

בבל היא עמוקה ולכן נקראת ארעא חשוכא [=ארץ חשוכה].

שיעור הלבונה של חביתי כהן גדול

לדעת אבא יוסי בן דוסתאי – מפריש שני קמצים. קומץ אחד מקריב בבוקר וקומץ אחד מקריב בערב. אבל אין להפריש קומץ אחד ולהקריב מחציתו בבוקר ומחציתו בערב שלא מצינו חצי קומץ קרב בפני עצמו.

ולדעת חכמים – מפריש קומץ אחד. מחציתו מקריב בבוקר ומחציתו מקריב בערב. אבל אין להפריש שני קמצים כי מנחת חביתין באה מעישרון ולא מצינו מנחה הבאה מעישרון שתהא זקוקה לשני קמצים.

שיעור השמן בחביתי כהן גדול

שלושה לוגין [כפי שנתבאר בדף נ"א]. **לוג ומחצה מקריב בבוקר. ולוג ומחצה מקריב בערב.**

שיעור הלבונה במנחת חביתין כשמת

כהן גדול ולא מינו אחר תחתיו

לדעת אבא יוסי בן דוסתאי – מפריש שני קמצים ולא יותר, ואף על פי שמידת הסולת כפולה [עשרון שלם], מידת הלבונה אינה כפולה, כי לא מצאנו שיעור הקטרה של שני קמצים יחד.

ולדעת חכמים – מתחילה הסתפקו בגמרא, האם כשם שמידת הסולת כפולה, כך מידת הלבונה כפולה, ויביא שני קמצים, או שרק מידת הסולת כפולה, [מהטעם שנתבאר בדף נ"א], אבל מידת הלבונה, שלא נאמר בה שתהא כפולה אינה כפולה. ומסקנת הגמרא שאינה כפולה, אלא מביא קומץ אחד.

שיעור השמן במנחת חביתין כשמת

כהן גדול ולא מינו אחר תחתיו

ספק בגמרא האם כשם שמידת הסולת כפולה כך מידת השמן תהא כפולה ויביאו ששה לוגין. או שרק מידת הסולת כפולה [מהטעם שנתבאר בדף נ"א] אבל מידת השמן שלא נאמר בה שתהא כפולה אינה כפולה ומביא שלושה לוגין. ומסקנת הגמרא שאינה כפולה אלא מביא שלושה לוגין.

סליק פרק התכלת

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

תרומות והנצחות:

הורביץ. בנק פאגי (52). סניף 183. חשבון 654248